Multimédia az oktatásban

Az új szolgáltatások (termékek), megváltozott munkafolyamatok és munkaformák mindig új kihívásokat jelentenek. Ezekkel magasabb minőségi színvonalat, és ezáltal tartósabb sikereket kívánunk elérni. Ahhoz, hogy az új ismereteket viszonylagosan rövid idő alatt sajátítsák el a dolgozók, megfelelő eszköz (lehet) a számítógép, egy jól felépített, az egyénhez igazodó multimédia oktatóprogrammal felvértezve. A multimédia olyan kommunikációs eszköz, amely szöveget, grafikát, animációt, képet és hangot használ fel az ismeret átadásához.

A nemzetközi tapasztalatok bizonyítják ennek a létjogosultságát, hatékonyságát. A Német Posta már évek óta sikerrel alkalmazza:

- több mint 100 ezer munkatársnak van már kedvező tapasztalata a számítógéppel támogatott oktatással, rövidebben a CLIP-pel (Computerunterstütztes Lernen im Postdienst) kapcsolatban,
- amelynek keretében - a cikk írásakor - 25 oktatási programmodul áll rendelkezésre, de a számuk folyamatosan növekszik.

Az oktatóbázison - ahol multimédia számítógép(ek) áll(nak) rendelkezésre - lehívhatók a legkülönfélébb oktatási és információs programok. A CLIP-programok oktatásorientáltak, azaz figyelembe veszik a legkülönbözőbb oktatási igényeket.

A képzés célja pontosan meghatározott, célszerűen lehatárolt és pontosan illik a tanulási magatartásához. A tanuló állandó párbeszédben áll a számítógéppel.

Az információk és a feladatok nyelvi stílusát és nehézségi fokát a későbbi gyakorlati alkalmazáshoz igazítják, azaz figyelembe veszik a tanuló környezetét is.

A Német Posta jelenleg több mint 2000 ilyen oktató bázissal rendelkezik. A cél az, hogy valamennyi tanulni vágyó munkatárs gyorsan hozzájuthasson az oktató programokhoz, ezért az oktató munkahelyek, az ún. oktatóstúdiók közelében működnek.

A program a gyakorlatnak megfelelően oktat, egyénileg tájékoztat, a tananyagot megjeleníti. Ez központi kérdés, mivel a képpel és a hanggal, tehát az audiovizuálisan felfogott információk bizonyíthatóan gyorsabban juthatnak el a tanuló tudatába. Ezt az igazolt tényt használja ki a CLIP. Audiovizuális közvetítők beiktatásával komplex témák is szemléletesen feldolgozhatók. Ez lehetővé teszi a kiváló hatásfokú tanulást. Ösztönző hatású, mert a billentyűzet és az egér segítségével a tanulónak számos lehetősége van a befolyásoláshoz és ezáltal az önállóan irányított tanuláshoz. A kérdés-felelet funkciók a célzott információ kiválasztásától a különböző folyamatok színleléséig változatos módon járul hozzá a tanulás sikeréhez.

Megállapítható, hogy ez az oktatási forma több szempontból is eltér a hagyományos továbbképzési eljárásoktól. A CLIP az egyéniségre koncentrál. A TANULÓ van a középpontban.

Hasznos továbbá azért, mert naprakész szaktudást biztosít, közvetlen és állandó visszacsatolással. Tanulóként olyan lehetőséget kínál, ami segít az egyéni oktatási program kialakításában.

A tanulás ütemét saját maga határozhatja meg az ember, ennek köszönhetően nem kell a többi tanuló tempójához igazodnia. Mind a megértés sebessége, mind a feladatmegoldások és ellenőrzések ideje szabadon meghatározható.

Előnye még, hogy mindig rendelkezésre áll, tehát igény szerint lehet tanulni, nincs szükség hosszú időtartamú tanfolyamokra, nem kell elutazni a központi vagy regionális oktatási központokba, és a mindenkori témák tetszőleges alkalommal átismételhetők.

Lehetővé teszi nehéz tananyagok rövid időn belüli áttanulmányozását és szimulációk segítségével, valamint megfelelő gyakorlatok útján történő gyors elsajátítását. A tanuló dönti el, mely témakört kívánja elsajátítani, illetve mely feladatsort kívánja végrehajtani, vagy gyakorolni. Így a tanulás szórakozás! A megfelelő motiváció rendkívül könnyűvé teszi a tanulást!

A CLIP sikerének alapját a csoportmunka jelenti. A szakértők csoportban dolgozzák ki a magas színvonalú oktatási koncepciókat, amelyre a programok épülnek. A csoport gondoskodik a különböző programok színvonalas megvalósításáról, azok előállításáról. A csoportot egy CLIP-központ irányítja, amely felelős a programok gyártásáért, terjesztéséért és folyamatos naprakészségéért. Egy témafelelős gondoskodik a gyártás zökkenőmentes lebonyolításáról. Szakírók és grafikusok felelősek a programok tartalmi koncepciójáért. A gyártási csoport készíti a video- és filmszekvenciákat, amelyeket azután a programozók a szöveggel és a grafikával összedolgoznak. A minőségvizsgáló csoport ellenőrzi, teszteli a kész programot az esetleges hibák elkerülése végett.

A csoportmunkát egy tanácsadó - ún. tutori - stáb egészíti ki, amely előkészíti a programoknak az oktatóstúdiókban történő alkalmazását, valamint - ha szükséges - választ, és segítséget ad a programokkal kapcsolatos valamennyi kérdésben (önálló Hot-Line-nal rendelkeznek).

Így az egész képzési program időtakarékosan és gazdaságosan oldható meg. Már 300 munkatárs oktatásánál gazdaságosabb, mint a hagyományos oktatás. Az új ismeretek gyorsan és problémamentesen azonnal beiktathatók a programba. Ez egy nyitott rendszer, tehát alapvetően a posta valamennyi munkatársa felhasználhatja személyes szakmai továbbképzésére.

A Német Postánál elsősorban propaganda anyagok útján keresztül ösztönzik a dolgozókat a rendszer használatára. A dolgozó saját érdeke, hogy továbbképezze magát, mert egyébként tudja, hogy ennek elmulasztása esetén lemarad, illetve nem tudja ellátni szakszerűen a munkaterületét.

Az összes munkahelyen rendelkezésre áll egy továbbképzési kézikönyv, amely valamennyi oktatóprogram részletes leírása is megtalálható.

Mi a helyzet nálunk?

A Magyar Posta is előtérbe helyezte a számítógéppel támogatott ismeretátadási formákat a különböző képzések során. 1990-ben kezdtük el az oktatás minden szintjét, beleértve a postaforgalmi szakközépiskolákat is, asztali (Műszertechnika) és hordozható (Chicony laptop) számítógépekkel ellátni, fejleszteni.

A nagy áttörés 1991-ben következett be, mivel azóta Packard Bell számítógépekkel támogatott számítástechnikai kabineteket és TANTÁL nyelvi laboratóriumokat alakítottunk ki, illetve rendeztünk be az arra igényt tartó középiskolákban, a Posta Oktatási Központban, valamint néhány területi oktatási központban.

1993-ban három olyan, Packard Bell számítógépekkel támogatott nyelvi labort rendeztünk be, kettőt a Posta Oktatási Központban, egyet pedig a pásztói középiskolában, amely alkalmas multimédia programok alkalmazására is.

Jelenleg közel 1000 számítógépes összeállítás támogatja a postai tanfolyami és középiskolai szakképzést, valamint a nyelvtanulást. Remélem, hogy a közeljövőben a kör bővülni fog a vezető(tovább)képzés korszerűsítése kapcsán, valamint a távoktatás postai alkalmazása esetén. A továbblépéshez szükséges korszerűsíteni a gépparkot, mivel azok többsége nem multimédia rendszerű számítógép. (Megjegyzem, hogy a németek képlemezt alkalmaznak, amely kiváltható a korszerűbb CD-ROM-mal.)

Véleményem szerint - a Posta Magazin 1994. áprilisi számában felvázolt távoktatási osztály szerves részeként - a Posta Oktatási Központban létrehozható egy olyan részleg, aminek a multimédia programok megtervezése, előállítása, illetve előállíttatása lenne a feladata, valamint azok terítése a területi oktatási központokba és a postai szakirányú iskolákba.

Megítélésem szerint minimálisan két év szükséges ahhoz, hogy egy ilyen rendszerű oktatást meg lehessen valósítani, mivel a multimédia programok kidolgozása időigényes tevékenység, amely átgondolt előkészítést igényel. A személyi és tárgyi feltételek biztosítását követően először célszerű egy, a multimédia anyagok előállításában jártas céggel elkészíttetni a mintaprogramot, amelynek kidolgozásán keresztül a POK munkatársai megtanulnák a multimédia programkészítés rejtelmeit.

Egy képzési terület van, amelyhez nem szükséges ennyi idő, ez pedig a nyelvképzés, mivel erre a célra már több programot is kifejlesztettek. Itt a leghatékonyabb, a legjobb oktató program kiválasztása okozza a problémát.

Azzal zárom írásomat, hogy a német postás dolgozók felismerték a CLIP-ben rejlő önképzési lehetőséget, mely által bővül a szakmai tudásuk, és az új ismereteken keresztül növekednek a szakmai esélyeik, valamint közvetve hozzájárulnak a posta jövőjének a biztosításához. Végeredményben minden cég annyira jó, mint amennyire képzett a személyzete!

Tehát ne feledjük: minden céget a személyzete határoz meg!

Vigh György

Budapest, 1994. október 14.